

Lamba- ja kitsekasvatusektori tulevik Euroopas

Euroopa Parlamendi 19. juuni 2008. aasta resolutsioon lamba- ja kitsekasvatusektori tuleviku kohta Euroopas (2007/2192(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse uuringut „Lamba- ja kitselihasektori tulevik Euroopas”, mille ta tellis;
 - võttes arvesse oma 13. detsembri 2007. aasta seisukohta ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 21/2004 seoses lammaste ja kitsede elektroonilise identifitseerimise kasutuselevõtu kuupäevaga¹,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 45;
 - võttes arvesse põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni raportit (A6-0196/2008),
- A. arvestades, et Euroopa Liidu lamba- ja kitsekasvatusektor hõlmab olulisi traditsioonilisi põllumajandusettevõtteid, kes tarnivad erilise kvaliteedi ja omadustega tooteid ning kõrvalsaadusi, võimaldades tuhandete tootjate toimetuleku, mistõttu väärib rõhutamist nende sotsiaal-majanduslik panus ELi maapiirkondades;
- B. arvestades, et lamba- ja kitsekasvatusel, sealhulgas traditsiooniliste tõugude kasvatusel, on oluline keskkonnaroll, mis on seotud väheviljakate alade loodusliku hoolduse ning tundlike maastike ja ökosüsteemide säilitamisega; arvestades, et karjamaa tüüpi looduslikud maastikud on säilinud sajandeid tänu lamba- ja kitsekasvatusele; arvestades ühtlasi, et tänu erilisele karjamaal toitumise mudelile aitab lamba- ja kitsekasvatus säilitada taimestiku bioloogilist mitmekesisust, kaitsta metsikut loomastikku ja puhastada looduslikke alasid kuivast taimematerjalist, mis on tulekahjuennetuse põhitegur Vahemere maades;
- C. arvestades, et ELi lamba- ja kitsekasvatusektoris, mis on koondunud vähemsoodsatesse piirkondadesse, esineb tootmise kriitiline langus ja tootjate lahkumine, samuti ei ole üldse suudetud meelitada sektorisse noori lamba- ja kitsekasvatajaid;
- D. arvestades, et praegu Euroopas leviv lammaste katarraalne palavik on suur probleem taudi kestuse ja leviku tõttu, serotüübi leviku tõttu seni veel haigusest puutumata aladele ning loomade liikumisele ja kaubandusele seatud piirangute raskete sotsiaalsete ja majanduslike tagajärgede tõttu;
- E. arvestades, et ELi lamba- ja kitsekasvatusektorit iseloomustavad tootjate madalad sissetulekud, omamaise toodangu ja tarbimise vähenemine, eriti noorema põlvkonna seas, ning kokkupuude suureneva rahvusvahelise konkurentsiga siseturul;

¹ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2007)0619.

- F. arvestades, et loomasööda ja üldiselt tootmisvahendite hinna tõus on eriline oht lamba- ja kitsekasvatusele, suurendades kulusid ja avaldades täiendavat survet sektorile, mis on juba jõudnud konkurentsivõimelisuse viimase piirini;
- G. arvestades, et praegune majanduslik olukord ja eeldatavad arengusuunad maailmas põllumajandustoodete ja toidukaupade nõudluses ja hindades sunnivad ELi vältima võimaluse piires sõltuvust imporditud karjakasvatustoodetest ja loomasöödast ning kindlustama parema tasakaalu nende toodete ja eelkõige traditsiooniliste, kaitstud lamba- ja kitsekasvatustoodete suhtes, millega ELi turg oli hästi varustatud;
- H. arvestades, et lamba- ja kitseliha tootmise ulatus on ELi põhja- ja lõunaosas väga erinev;
- I. arvestades, et lambakasvatust, mis on alati olnud paljude üldtuntud haigustega nakatumise ohus, kahjustavad nüüd ka sellised uued haigused nagu lammaste katarraalne palavik;
- J. arvestades, et ELi tallekasvatusel puudub piisav juurdepääs ühenduse põllumajanduse edendamise rahastamisvahenditele ning see vajab järjepidevat müügievendamiskampaaniat tarbijaeelistuste arendamiseks;
- K. arvestades, et eelseisev ühise põllumajanduspoliitika läbivaatamine annab võimaluse käsitleda lamba- ja kitsekasvatusektorile mõeldud asjaomaseid poliitikavahendeid ja ühise põllumajanduspoliitika toetusi,
1. märgib, et põllumajandusministrite nõukogu ja komisjon peavad kiiremas korras võtma meetmeid, et tagada kasumlik ja jätkusuutlik tulevik lamba- ja kitseliha ning -piima tootmisele ELis, julgustada veelkord selliste toodete tarbimist ning hoida kinni ja meelitada sektorisse uusi noori lamba- ja kitsekasvatajaid, ning pooldab traditsiooniliste keskkonnasõbralike põllumajandusettevõtete säilitamist, võttes arvesse nende rolli ühenduse turu varustajana ning ühendusepõhise ELi lamba- ja kitsekasvatustoodete tarnebaasi loojana;
 2. võtab teadmiseks komisjoni kavatsuse vaadata läbi poliitikavahendid, mille puhul on tõestatud, et need on avaldanud negatiivset mõju; tervitab täiendavat viidet kõnealusele konkreetsele küsimusele komisjoni hiljutises teatises „Ühise põllumajanduspoliitika reformi „tervisekontrolli” ettevalmistamine” (KOM(2007)0722);
 3. kutsub põllumajandusministrite nõukogu ja komisjoni üles määrama kiiremas korras ELi lamba- ja kitseliha ning -piima tootjatele täiendavat rahalist toetust kiiresti reageeriva, isemajandava, turust juhinduva ja tarbijale orienteeritud lamba- ja kitsekasvatuse arendamiseks ELis; palub põllumajandusministrite nõukogul ja komisjonil uurida ühise põllumajanduspoliitika nn tervisekontrolli raames kõnealuste sektorite tulevikku, rakendades mitmesuguseid meetmeid ning andes igale liikmesriigile võimaluse valida ühe järgmistest võimalikest viisidest, pidades siiski silmas vajadust vältida konkurentsi moonutamist siseturul:
 - uue keskkonnasõbraliku lambakasvatuse hoolduskava kasutuselevõtmine, mille raames iga ute kasvatamist kas: a) rahastatakse otse ühenduse vahenditest või b) kaasrahastatakse ELi ja liikmesriikide valitsuste poolt, et peatada tootmise

langus, kusjuures selline rahastamine seotaks lambakasvatusega seonduvate positiivsete keskkonnaomaduste ning edusammude saavutamise saavutamise tootmise tehnilise poole ja kvaliteediga seotud valdkonnas;

- ühise põllumajanduspoliitika esimese samba all kasutamata rahaliste vahendite kättesaadavuse ja kasutusvõimaluste analüüsimine, selleks et suunata kõnealused toetused ümber lamba- ja kitsekasvatuseks;
 - toetuste andmine vastavalt nõukogu 29. septembri 2003. aasta määruse (EÜ) nr 1782/2003 (millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks)¹ artikli 69 muutmisele ühise põllumajanduspoliitika nn tervisekontrolli raames, nii et liikmesriigid saavad eraldada kuni 12 % oma riiklikest maksetest raskustes olevate sektorite toetamisele ja põllumajanduse säilitamisele vähem soodsates piirkondades;
 - ühise põllumajanduspoliitika nn tervisekontrollist tulenevate uute väljakutsete hulgas teise samba raames lamba- ja kitseliha tootjate toetamise meetmete kaasamine, võimalusega kasutada toetuste ümbersuunamist;
4. kutsub komisjoni üles andma lisatoetusi mägipiirkondade ja muude eriomaste raskustega silmitsi seisvate piirkondade haruldaste traditsiooniliste ja kohalike lamba- ja kitsetõugude kasvatajatele, et säilitada bioloogiline mitmekesisus põllumajanduses ja säilitada lambakasvatus tundlikel aladel;
 5. kutsub komisjoni üles võimaldama ühise põllumajanduspoliitika läbivaatamise osana toimuva lihtsustamisprotsessi raames karjakasvatajatele kohapealse vastavuskontrolli jaoks 14-päevast etteteatamisega;
 6. märgib, et lambaliha tootjatele protsendina tarbijahinnast jääv kasum ei ole piisav, ja juhib tähelepanu oma deklaratsioonile Euroopa Liidus tegutsevate suurte selvehallide jõupositsiooni kuritarvitamise uurimise ja selle vastu võitlemise kohta²; väljendab heameelt asjaolu üle, et komisjon asutas põllumajandus- ja toiduainetööstuse konkurentsivõimega tegeleva kõrgetasemelise töörühma, mis uurib turujõu olukorda turustamises, ja loodab, et Euroopa Parlamendi esindajad kaastakse täiel määral selle töösse;
 7. palub komisjonil uurida lamba- ja kitseliha tarneahelat tagamaks, et põllumajandustootjad saavad turult õiglast tulu;
 8. palub komisjonil toetada kunstliku hinnatõusu piiramiseks tootjate ja tootjaorganisatsioonide otsemüüki;
 9. märgib, et lamba- ja kitsepiima tootmist tuleb edendada samamoodi nagu lamba- ja kitseliha tootmist, et tagada eelkõige piimatöötlemise ja juustutootmise ahela terviklikkuse säilimine, mille omanäolisus ja kvaliteet on laialdaselt tunnustatud;

¹ ELT L 270, 21.10.2003, lk 1. Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 470/2008 (ELT L 140, 30.5.2008, lk 1).

² Vastuvõetud tekstid, 19.2.2008, P6_TA(2008)0054.

10. palub põllumajandusministrite nõukogul ja komisjonil analüüsida võimalust võtta kasutusele ühenduse rahastamine, et kohaldada kogu ELis 31. detsembriks 2009 kavandatud lammaste elektroonilist identifitseerimissüsteemi, kuna isegi kui nimetatud süsteem parandab jälgitavust, karja haldamist ja pettusevastast võitlust, toob see kriisis olevale sektorile kaasa uusi halduskohustusi ja suurenenud kulutusi;
11. palub komisjonil parandada oma võimet reageerida rasketele loomahaigustele, nagu praegune lammaste katarraalne palavik, ELi uue loomatervisestrategia, teadustöö rahastamise, kahjude hüvitamise, ettemaksete jne abil;
12. kutsub ELi läbirääkimisrühma Maailma Kaubandusorganisatsiooni juures üles vähendama kavandatud lambaliha tariifide kärpeid ning tagama, et ELil oleks võimalik kasutada lambalihatoodete puhul nn tundliku toote staatust;
13. kutsub komisjoni üles vaatama läbi olemasoleva impordikvootide haldamiskorra, et tagada ELis toodetud lambalihale võrdsed konkurentsitingimused;
14. kutsub komisjoni üles võtma ELis kasutusele lambalihatoodete kohustusliku märgistamise reguleerimissüsteemi, millega kaasneks ühine logo, et võimaldada tarbijatel eristada ELi tooteid kolmandate riikide toodetest, ning mis hõlmaks teatud hulka kriteeriumeid, kaasa arvatud talunike kindlustussüsteemi ja päritolumaa märgistuse kasutamine, et tagada tarbijate teadlikkus toote päritolukohast; süsteem peab olema kavandatud nii, et vältida liikmesriikides ja piirkondlikul tasandil kasutatavate tootearenduse märgistussüsteemide kahjustamist;
15. rõhutab, et kõige tõhusam ja jätkusuutlikum vahend sektori abistamiseks on turu arendamine ja tarbijate teavitamine, rõhutades asjaomaste toodete toiteväärtust ja tervislikkust ning julgustades tarbimist;
16. kutsub komisjoni üles suurendama praegust ELi toiduainete müügiesitamise aastaelarvet, mis 2008. aasta jaoks on hinnanguliselt 45 000 000 eurot, ja rahastama ELi lambaliha selleks määratud vahenditest ning muutma, lihtsustama ja kiirendama eelarve juhtimist käsitlevaid praktilisi eeskirju, et lambalihatooted saaksid piisava juurdepääsu eelarvevahenditele;
17. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles omistama suuremat tähtsust lambakasvatuse rollile kõige raskemas olukorras olevate piirkondade majanduses ja jätkusuutlikkuses ning maakohtade haldamises ning eelkõige lihtsustama noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamist selles sektoris;
18. kutsub komisjoni üles koordineerima kaitstud geograafilise tähisega ja kaitstud päritolunimetusega lambalihatoodete müügiesitamiskampaaniaid ning suunama need tarbimise suurendamiseks asjaomastele liikmesriikidele;
19. palub komisjonil üldiselt viia ELi tasandil läbi tarbijatele tervikuna suunatud teavituskampaania, mis tugineks uuenduslikel meetmetel (alates sellest, et tarbijatele pakutakse müügikohtades erinevaid valmistisi, kuni kampaaniateni, mille eesotsas on Euroopa tunnustatud peakokad), rõhutades toote kvaliteeti ja levitades teadlikkust toodete kulinaarsest potentsiaalist;

20. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles algatama programme, mille abil julgustada tootjaid asutama tootja- ja turundusrühmi, tegelema otseturundusega ning esitama ja tõendama oma lamba- ja kitselihatoodete ning lamba- ja kitsepiimatoodete (näiteks mahepõllumundustoodete või piirkondlike eritoodete puhul) erilist kvaliteeti;
21. kutsub komisjoni üles aitama kaasa eksporditurgude avamisele ELi lambalihatoodete ja -rupsi jaoks riikides, kus praegu kehtivad tarbetud piirangud;
22. kutsub komisjoni üles lisama lamba- ja kitsekasvatuse sektori ühenduse teise tervisevaldkonna tegevusprogrammi (2008–2013)¹, et propageerida tarbijate, eriti noorte inimeste seas, kes tarbivad lamba- ja kitselihatooteid vähe, lamba- ja kitseliha tervislikkust ja valkudest tulenevat kasu, ning viima liikmesriikides läbi aktiivset teavituskampaaniat lamba- ja kitseliha ning nende saaduste kohta;
23. kutsub komisjoni üles toetama teadus- ja arendustööd väikemäletsejate sektoris, pöörates tähelepanu nii põllumajandusettevõtete tehnilisele innovatsioonile kui ka tootearendusele seoses lambaliha, juustu ja kõrvalsaadustega, nagu vill ja karusnahk, mida tuntakse nimetuse „viies neljandik” all (tapetud looma nahk ja rasv), ning kus rahaline kasum on praegu peaaegu olematu;
24. hoiatab lambakasvataja, lamburi, lüpsja ja pügaja ametite kadumise eest ja nõuab komisjonilt, et asjassepuutuvale sektorile suunatud strateegia hõlmaks suhtlemist avalikkusega ja õpetajate vahetamist õppekeskustes ning põllumajandushariduse õpetajate ja õpilaste liikuvusprogramme liikmesriikide vahel;
25. rõhutab vajadust parandada ELi tasandil ravimiuringute toetamise ja müügilubade andmise hõlbustamise kaudu ravimite ja veterinaariatoodete kättesaadavust lamba- ja kitsekasvatusele;
26. palub komisjonil muu hulgas lammaste katarraalset palavikku meeles pidades kiirendada loomataudi puhkemise korral selle põhjuste ja taudi kontrolli all hoidmise meetodite alast uurimistegevust, koostada tõhus kontrollistrateegia, kooskõlastada liikmesriikide võetud meetmed, edendada vaktsiinide väljaarendamist, arendada tõhus vaktsineerimisstrateegia ja anda rahalist toetust kariloomade vaktsineerimiseks; nõuab, et meetmed, mis on seadusega vajalikud loomataudide ohjeldamiseks, kuid mis on aja jooksul osutunud ebatõhusateks, kustutataks meetmete kataloogist esimesel võimalusel;
27. kutsub komisjoni üles tegema ettepanekuid hindade läbipaistvuse kohta sektoris, et anda tarbijatele ja tootjatele teavet tootehindade kohta;
28. kutsub nõukogu eesistujariiki ja komisjoni üles tähelepanelikult jälgima ELi lamba- ja kitsekasvatuse sektorit ning tagama regulaarse aruandluse Euroopa Parlamendile elluviidud poliitiliste muudatuste kohta;

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta otsus nr 1350/2007/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse teine tervisevaldkonna tegevusprogramm (2008–2013) (ELT L 301, 20.11.2007, lk. 3).

29. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.